

En stor tid venter

Tekst: Torben Schulz Jensen, HB-medlem og formand for hjortevildtudvalget

JAGT: Bukkejagten er lige om hjørnet, og det er en tid, som mange jægere ser frem til med god grund. At mærke forårets komme og opleve naturen vågne er rendyrket balsam for sjælen. Bukkejagten rummer roen og spændingen på en og samme tid, og der er ofte god tid til eftertanke. Der er meget at reflektere over, men en ting, man kan dvæle ved, er, hvordan vi som jægere bidrager til sunde råvildtbestande. Det må netop være et mål for alle jægere at sætte vildtet først, for kun herved kan vi bidrage til at sikre jagtens grundlag i fremtiden. Sagt på en anden måde: Vi må alle bidrage til at sikre den gode jagt i generationer.

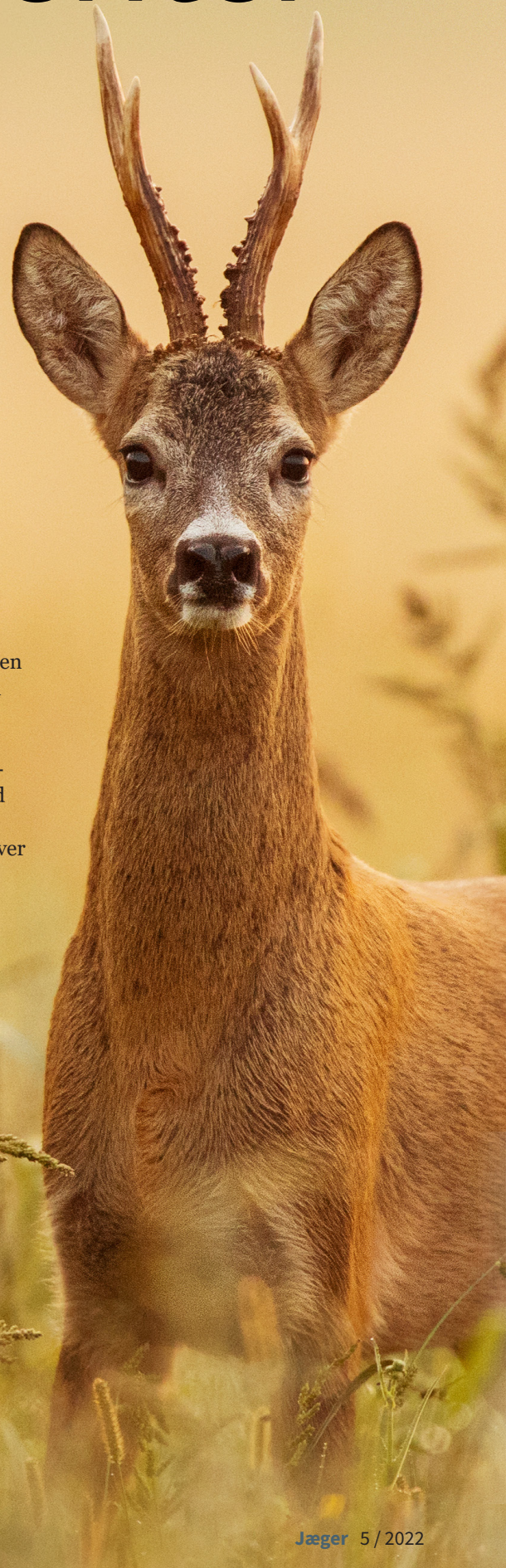
Motiverne for bukkejagt kan være flere. Et motiv, der fylder meget hos mange bukkejægere, er bukkens opsats – trofæet. Hvorvidt trofæet er målet med jagten eller er midlet til at sikre en bæredygtig vildtforvaltning, er en diskussion, der har fyldt meget hos jægere verden over, og til stadighed gør det. Faktum er, at mange jægere både ser sig selv som nydere af rekreativ jagt, samtidig med at jagtud-

øvelsen bidrager til en bæredygtig forvaltning. Der bør være plads til alle og meget gerne i et samarbejde over naboskel, så vi virkelig kan styrke forvaltningen af råvildtet. Det er der nemlig behov for.

På de kommende sider vil du kunne se de største trofæer fra sidste sæson. Og vi vil give nogle anbefalinger til, hvordan rekreativ jagt kan udøves, så den fører til bæredygtig råvildtforvaltning, uanset om motivet alene er balsam for sjælen, trofæet, jagten eller forvaltningen.

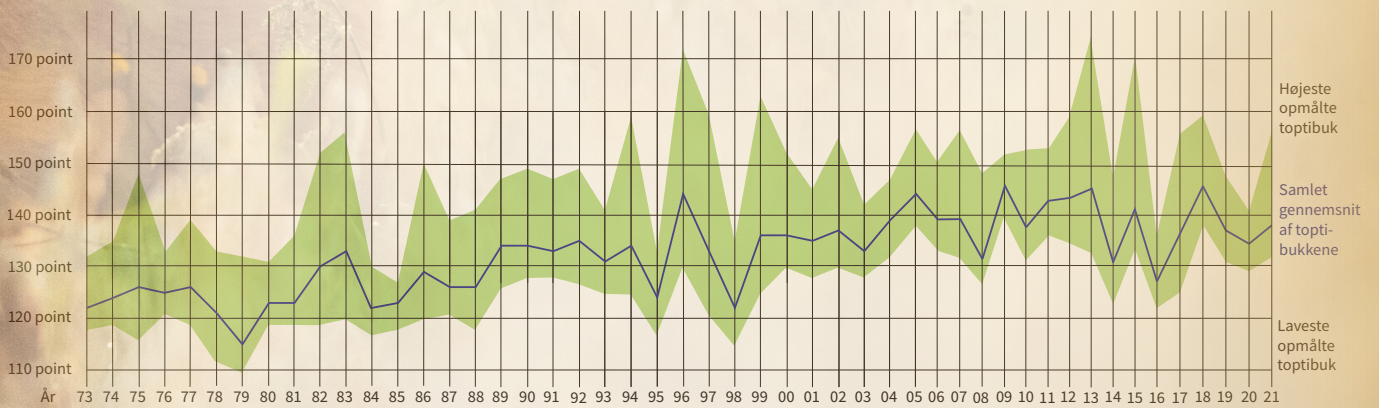
Den 16. maj er lige om hjørnet, og jeg vil selv være derude med telefonen ved hånden. Som noget helt nyt kan man nemlig registrere de jagtbare pattedyrarter, vi ser, i Jæger-appen. På den måde kan vi bidrage til dataindsamlingen og derved hjælpe med at sikre en kvalificeret vurdering af bestandstætheder, så vi også fremover kan udøve en bæredygtig jagt.

*Knæk og bræk!
tsj@jaegerne.dk*

De sorte prikker viser, hvor de hidtidige 490 toptibukke er nedlagt.
 De gule prikker angiver, hvor toptibukkene blev skudt i 2021.

> Buk nr. 1, 155,48 point – Som en slange i græsset

Toptiens største buk er nedlagt på Møn. Øen er kendt for sine gode bukke og viste sig også i 2021 at være et rent klondike for bukkejægere. Møn leverede således en håndfuld bukkeopsatser over de magiske 130 point.

For Stig Andersen, der er formand for Nyord Jagtforening, blev bukkejagtsæsonen intet mindre end ufor-glemmelig. På premieredagen var han så heldig og dygtig at nedlægge en buk på øen Nyord, hvor han bor. Han estimerer den til at være i bronzeklassen (ikke opmålt). Dagen efter nedlagde han en buk på Møn, som han estimerer til at have sølvpotentiale (ikke opmålt).

– Den potentielle sølvbuk nedlagde jeg i et jagtkonsortium på det nordlige Møn, hvor jeg sammen med tre andre har lejet 250 ha hos en landmand, fortæller han.

Selvom pyrschjagt med riffel er Stigs altoverskyggende foretrukne jagtform, kom han ikke på jagt hos jagtkonsortiet igen før sidst på sæsonen. Ingen af de tre andre havde på det tidspunkt nedlagt buk i reviret, og tiden var ikke til, at de kunne komme ud mere, hvorfor Stig igen fik muligheden.

– Den 14. juli bestemte jeg mig for at give det en chance, men fik desværre stødt et dyr i begyndelsen af pyrschen. Jeg satte mig derfor i en skydestige et godt stykke fra den skov, hvor dyret var blevet stødt, fortæller han.

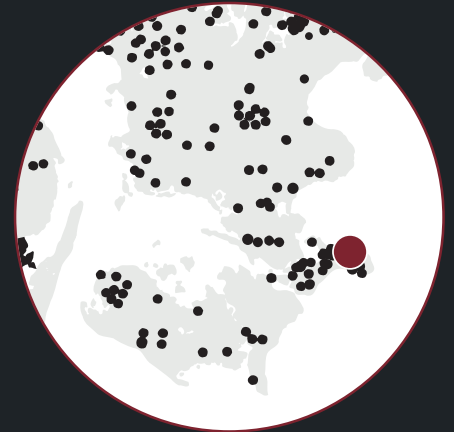
To unge bukke kom snart til syne foran ham og begyndte at esse. Efter en times tid sprang de begge uden varsel, og kort efter så Stig noget bevæge sig i den høje bevoksning 85 meter foran sig.

– Det var nærmest som at se en slange i græsset, sådan som vegetationen bevægede sig over et stykke på 40 meter, og pludselig kom bukken til syne mellem to hyldebuske. Shit, den er stor, tænke jeg. Selv uden kikkert kunne jeg se, det var en god buk, fortæller han.

Bukken forsvandt dog lige så pludseligt, som den var kommet til syne,

men efter intense 10 minutters venten stod den pludselig til venstre for ham. Den var 85 meter ude og sikrede direkte mod skydetårnet, han sad i. Stig besluttede, at det var nu eller aldrig. Han skuldrede riflen og skød.

Selvom han allerede havde konstateret, at den var stor, blev han alligevel overrasket, da han fik opsatsen i hænderne. Han havde som afslutning på en ekstraordinær god sæson nedlagt et ekstraordinært godt trofæ. Blandt de omkring 150 bukke, som den 72-årige jæger inden denne sæson havde nedlagt gennem sit næsten 50 år lange jægerliv (han fik jagttegn som 25-årig), var blot en enkelt medaljebuk, og den var af bronze.

Tekst: Thomas L. Nissen og redaktionen

Buk nr. 2, 148,25 point – Et pusterum i hverdagen gav guld

På væggen over spisebordet i Daniel Madsens hus i Glyngøre hænger allerede en god håndfuld fine bukkeopsatser, som den 29-årige jæger har nedlagt i løbet af sine fire år som jæger. Sidste år fik de dog særdeles flot selskab af en skuldermonteret guldbuk – Daniels første medaljebuk.

– Det er ikke sikkert, at jeg kommer til at hænge alle mine bukke op i fremtiden, hvis det fortsætter i det her tempo. Men nu det var en guldbuk, så skulle den selvfølgelig op. Sådan en får jeg nok aldrig lov til at skyde igen.

Bukken på hele 148,25 point blev nedlagt på limfjordsøen Mors en aften onsdag den 19. maj på et landbrugsareal, der ligger lige op ad en golfbane. Og netop denne placering samt gode gener på øen mener Daniel kan være medvirkende til hans guldheld. Daniel havde allerede haft held på premieredagen, men besluttede sig for at sætte sig ud på et nyt revir og prøve lykken igen.

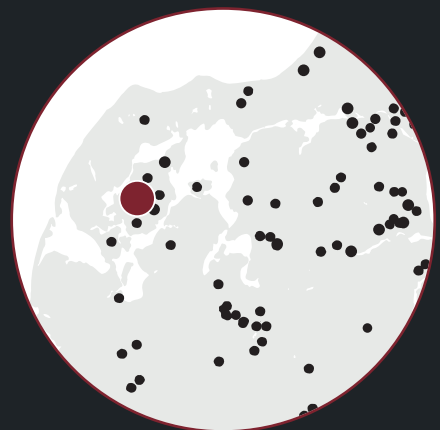
Bukkefeberen skulle vise sig at ramme Daniel endnu en gang, da han fik øje på seksenderen, der spankulerede frem og tilbage mellem en rapsmark og det åbne areal, han sad på. Lige idet Daniel troede, at bukken slap, kom den til syne igen inden for skudhold. Et hurtigt fløjt fik bukken til

at stoppe op, og Daniel kunne sende den kugle afsted, der fik bukken til at smide sig på stedet.

– En drømmebuk! Og så endda på dansk jord. Det kunne ikke blive bedre.

Daniels far, der indtil 2020 var minkavler, ejer jord flere steder i limfjordslandet, og det er her, Daniel primært dyrker jagten sammen med sin far og bror. Det var frem til nedlukningen Daniels plan at gå i farens fodspor som minkavler. Men Daniel måtte, ligesom sin far, sadle om og er nu gået i voksenalere som gartner.

Daniel drømmer om i fremtiden at supplere jagtturene på Mors med jagtrejser i udlandet. Han har en onkel i Canada og kunne i første omgang godt tænke sig at prøve kræfter med bjørnejagt.

> Buk nr. 3, 141,25 point – Ud af tågen i Thy

Stig Larsen fra Skjoldborg i Thy er efter eget udsagn en utålmodig riffeljæger, der som regel ikke går på post længe før skydetid. Det var også tilfældet den 23. maj, hvor den 67-årige jæger satte sig i tårnet fem minutter før skydetid. Tålmodighed blev heller aldrig nødvendigt.

– Det var tåget, og det støvregnede – det var noget rigtigt lortevejr.

Allerede idet Stig satte sig, dukkede de første dyr op på 50 meters afstand. Tre hundyr viste det sig dog, men det gav alligevel Stig anledning til at tro på sit eget held. Der gik da også kun få minutter, før der var noget, der bevægede sig i tågen igen. Stig trak først en drivvåd kikkert, som ikke var til megen hjælp, men i kikkertsigtet kunne han hurtigt se, at det var en buk, han kunne skyde. Bukken så ud til at gå

ned i skuddet, men kort efter sprang et dyr afsted fra stedet.

– Jeg nåede lige at tænke nogle dårlige tanker.

Med kikkertsigtet kunne han dog se, at det heldigvis var endnu et hundyr, der havde ligget tæt op ad bukken, der sprang.

Bukken lå nemlig, hvor han havde skudt den, og ved første øjekast kunne den erfarne jæger godt se, at der nok var tale om en medaljebuk, men de 141,05 point og den medfølgende guldmedalje var en positiv overraskelse for den beskedne Thybo.

For Stig har jagt været en selvfølghed, lige siden han kunne følge i hælene på sin far. Da han selv fik sit jagttegn som 16-årig, blev han hurtigt bidt af hagljagten.

– Jeg synes, duejagten i august måned var fantastisk. Man kunne sidde ude i sine skjorteærmer, og der var mange duer. Det er sådan noget, jeg husker tilbage på og glædes over.

Det er stadig den dag i dag hagljagten, og hvad der følger med af selskabeligheder, der tiltaler Stig mest. At mødes om morgenen og dele en god jagthistorie eller to, før man går ud, er noget af det, han sætter stor pris på. Og så ligger der en frihed i jagt, som er svær at undvære, fortæller han.

Gyldige opmålinger

For at sikre sammenlignelighed bukkeopsatserne imellem stilles der krav om, at opsatsen opmåles af en trofæopmåler tilknyttet Danmarks Jægerforbund, der følger CIC's regler. Derfor kræves der 105, 115 og 130 point for at opnå henholdsvis bronze, sølv og guld.

Derudover er det vigtigt, at bukkeopsatsen opmåles inden en eventuel hovedmontering.

Buk nr. 4, 137,98 point – Far sendte guldbukken

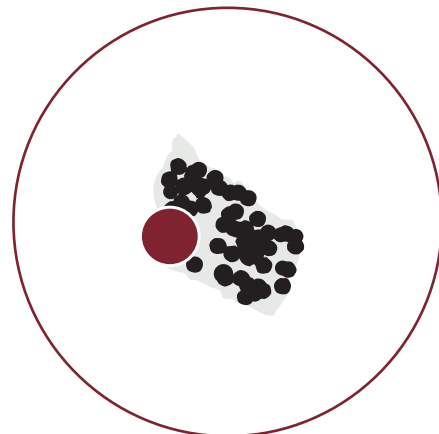
Tommy Ipsen, som i dag har rundet de 52 år, fik sit jagttegn som 30-årig. Han var dog med som klapper tidligt i livet. Jagtprøven bestod han i år 2000 på sin fars fødselsdag, og dermed blev kimen lagt til mange store jagtoplevelser i familien.

Tommy har været bosat på Bornholm en stor del af sit liv, men i 1993 flyttede han til Sjælland. Klippeøen mod øst har imidlertid fortsat udgjort omdrejningspunktet for bukkejagten, som han har nydt med sin far indtil sidste år, hvor Tommy mistede sin far få dage før bukkejagten.

Det var derfor ikke helt det samme at tage afsted på bukkejagt, men når den 16. maj nærmest er en helligdag i familien, skulle Tommy selvfølgelig ud at kigge efter den store buk, han havde observeret en uge tidligere, da han kørte en tur forbi reviret med kæresten.

– Den 16. maj kom jeg på plads i god tid. Jeg spottede hurtigt en god seksender, som gik på en privat vej, som grænser op til mit revir. Desværre kom han ikke ind forbi mig. Et par dage senere var jeg afsted igen. Jeg så først nogle råer, og der var generelt fin aktivitet i området. Pludselig dukkede den helt store buk op på naboens areal. Han begyndte at feje

på en busk lige i skellet. Jeg var nervøs for, at han ikke ville komme ind på mit revir, men efter nogle minutter skete det. Han lavede et par spring og kom ind på engen. Jeg var på dette tidspunkt klar. Skuddet gik, og han faldt i knaldet for en høj lungekugle. Derefter kørte det hele rundt i kroppen. Da jeg kom ned til ham, kunne jeg godt se, det var en god buk, men jeg var ikke klar over, det var en guldbuk. Da jeg tog billeder af bukken, kom jeg til at tænke på min far, som jeg gerne ville have delt denne oplevelse med. Min kæreste sagde efterfølgende, at hun var sikker på, det var min far, som havde sendt bukken i min retning, fortæller Tommy om oplevelsen med den prægtige guldbuk.

Trofæfotoet

At skyde en stor buk er for de fleste en oplevelse ud over det sædvanlige, og derfor bør man naturligvis få taget nogle trofæfotos, som man kan nyde synet af mange år ud i fremtiden.

Har man mistanke om, at bukken sågar kan komme på årets bukketopti, bør dette være endnu et incitament for at få taget de bedst tænkelige fotos. Derfor anbefales det at tage fotos med et digitalkamera eller en telefon med et godt kamera.

Årets bukketopti

Nr.	Point	Nedlagt	Navn	Kommune
1.	155,48	14.07.21	Stig Andersen	Vordingborg
2.	148,25	19.05.21	Daniel Madsen	Morsø
3.	141,05	23.05.21	Stig Larsen	Thisted
4.	137,98	18.05.21	Tommy Ipsen	Bornholm
5.	135,88	16.05.21	Carsten Balsløv	Vordingborg
6.	135,18	19.05.21	Flemming Hansen	Vordingborg
7.	133,48	19.05.21	Torben Ingvorsen	Bornholm
8.	132,78	03.07.21	Michael Riis Jensen	Aalborg
9.	132,72	16.05.21	Anders Christiansen	Vordingborg
10.	132,20	16.05.21	Jens Peter Hounisen	Viborg

Dette års gennemsnit for de 10 bukke: 138,50 point (indholdet i skemaet må kun citeres med kildehenvisning).

> **Buk nr. 5, 135,88 point – Kongen af rørskov**

Gode venner er guld værd – nogle gange i bogstaveligste forstand. Det kan Carsten Balsløv skrive under på, da hans ven har givet ham mulighed for at gå på bukkejagt på et skønt revir på Møn.

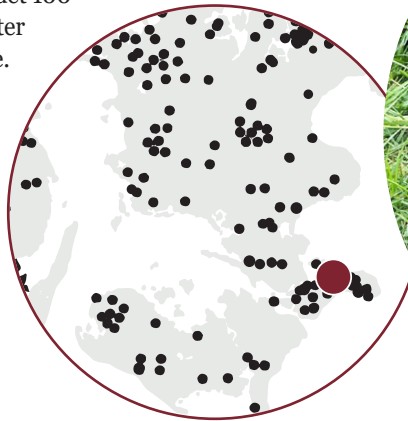
Carsten nedlægger som regel en enkelt buk om året på reviret, som er ganske kuperet. Området består af mindre bevoksninger, arealer som ligger brak og en rørskov ud mod havet. Han har tidligere nedlagt en flot bronzebuk på reviret.

Et par uger før bukkejagten var Carsten ude at skære ned omkring skydetårnet på reviret, og der stødte han en meget stor buk, som havde siddet i rørskov. Forventningerne var derfor høje, da kalenderen viste 16. maj.

– Det blev den 16. maj, og jeg gik fra bilen fem minutter før skydetid. På vej ned over marken kunne jeg se ryggen af et dyr. Var det mon bukken? Kort efter rejste dyret hovedet, og jeg kunne se, det var en rå. Jeg gik derfor forsigtigt videre og kom rundt om hjørnet ved tårnet. Der stod bukken 75 meter ude. Den kiggede på mig, og jeg havde ingen mulighed for at skyde. Jeg tog en hurtig be-

slutning og kravlede i tårnet. Han løb først op på den bevoksede skrænt og derefter ud i sivene. Omkring 5.30 dukkede en stor, høj buk frem til venstre for mig, men han forsvandt hurtigt igen.

Den store buk, jeg havde stødt, befandt sig til højre for mig, og da klokken var lidt i seks, kom den stille og roligt ud af sivene. Jeg fik riflen i anslag, og i kikerten kunne jeg se, det var en god seksender. Jeg afgav derfor skud. Han tegnede fint, men rendte op i træerne på skråningen. Jeg ventede og drak kaffe et kvarters tid. Derefter gik jeg hen til skudstedet 100 meter ude.

Jeg fandt schweiss og afmærkede stedet, hvorefter jeg gik op på skråningen. Der lå han forendt. Da jeg senere mødte op til bukkepral og fik sammenlignet ham med andre gode bukke, gik det op for mig, at han var lidt mere end en god buk, lyder det fra den passionerede riffeljæger Carsten.

Buk nr. 6, 135,18 point – Tålmodighed betaler sig

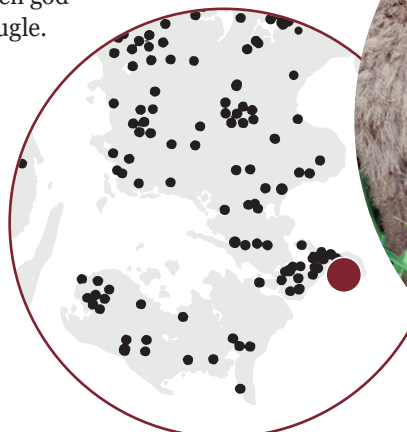
Det er velkendt, at det kan betale sig at gå tålmodigt til værks. Dog er det ikke alle, som mestrer netop det. Det er imidlertid tilfældet for Flemming Hansen på 54 år. Han fik sit jagttegn som 16-årig, og riffeljagten kom han i gang med i 1995. Selvom han nyder bukkejagt med riffel, takker han ikke nej til en fællesjagt med hagl eller en kronvildtjagt i det jyske.

Han har sit eget revir beliggende på Møn, hvor han råder over små 200 hektar. Her har han brugt meget tid på naturforbedrende tiltag i form af beplantning, oprensning af tilgroede vandhuller og lignende. Flemming er netop bevidst om, at vil man opnå gode jagtmuligheder, skal der lægges en indsats i at skabe gunstige forhold for vildtet.

At gå yderst selektivt til jagten er endnu en dyd, Flemming besidder. Med guldbukken har han blot nedlagt fire bukke i sit liv som jæger, og hans tålmodighed i jagtlig henseende skinner tydeligt igennem i beretningen om guldbukken:

– Jeg var ude den 16. om morgenen, men jeg holdt mig på 300 meters af-

stand af området, hvor, jeg vidste, bukken gik. Jeg havde nemlig ikke travlt, og jeg ville ikke risikere at støde ham. Jeg så ham denne morgen sammen med nogle råer. Den 17. så jeg ham også, men jeg væbnede mig endnu en gang med tålmodighed. Da kalenderen viste den 18., var jeg igen afsted, og denne gang kom bukken ned langs et læhegn, hvor jeg sad. Han kom dog først til skud lidt efter lukketid, og derfor blev det heller ikke til noget denne aften. Den 19. flyttede jeg så position, og denne gang flaskeede det hele sig. Bukken kom ud 145 meter fra mig, og jeg kunne med ro sætte en god bladkugle.

Han faldt i knaldet. Jeg var glad for forløbet, for min hovedmission havde netop været, at jeg ikke skulle støde ham på noget tidspunkt. Det var en oplevelse, jeg aldrig vil glemme, afrunder han.

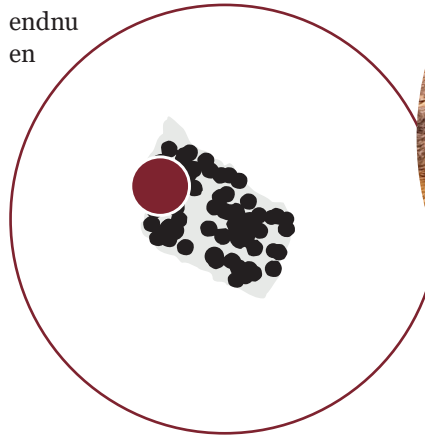
Buk nr. 7, 133,48 point – Et godt nabosamarbejde

Torben Ingvorsen er passioneret jæger, og jagttegnet var allerede en realitet, da han fyldte 16 år. Riffeljagten fyldte meget fra begyndelsen. Den 50-årige jæger ejer et landbrug på omtrent 200 hektar, hvor han gennem årene har arbejdet ihærdigt på at skabe gode forhold for vildtet i området i form af beplantning, vildtagre og lignende.

Torben har desuden et godt samarbejde med nabojægerne, og de er enige om, at flere af de store bukke skal have lov at udvikle sig og bringe generne videre. Det har resulteret i, at tre af naboerne i området har skudt guldbukke, og med Torbens buk fra sidste sæson slutter han sig til denne fornemme klub.

– I begyndelsen af marts så jeg en stor buk på vildtkameraet, men han forsvandt desværre fra området igen. Så da bukkejagten blev indledt, var det faktisk en anden stor buk, jeg var ude efter. Den 22. havde jeg ikke sat vækkeuret, så jeg vågnede først ved halvsyvtiden. Selvom jeg var en smule træt, besluttede jeg, at jeg skulle ud at kigge efter bukken. Jeg var på plads i tårnet

ved syvtiden. Den buk, jeg egentlig gik efter, kom kort efter ud på 100 meters afstand, men den satte sig med det samme. Jeg sad derfor og observerede den i lang tid. Da klokken var over otte, lagde jeg pludselig mærke til, at der stod en meget stor buk et lille stykke fra mig. I kikkerten kunne jeg se, at det var den store buk fra vildtkameraet. Jeg ville dog have en helt perfekt situation, så jeg afventede lidt, men han forsvandt desværre igen. Jeg ærgrede mig, men efter 10 minutter kom han ud endnu en

gang. Jeg satte med det samme en god bladkugle, og bukken løb 10 meter, hvorefter den lagde sig. Den anden buk stod en rum tid og kiggede forundret, og jeg nød synet af ham i kikkerten, fortæller Torben.

Buk nr. 8, 132,78 point – Guldbuk på retur

Slagtermester Michael Riis Jensen er så heldig at have mulighed for at kunne gå på jagt i et herligt område ikke langt fra Limfjordens østlige udmunding – et område, der er kendt for at have leveret mange gode bukke gennem tiden.

– I området er der et rigtig godt samarbejde med de forskellige naboer. I de seneste år har vi haft en aftale om kun at skyde helt svage bukke og de helt store. Det er tydeligt, at den fælles tilgang giver pote, da vi nu ser langt flere gode bukke. I begyndelsen af maj ser jeg denne her rigtig gode buk på en mark sammen med en håndfuld råer. Jeg er afsted mange gange i løbet af bukkejagten, men ser ikke noget til ham. Den 3. juli er jeg på plads 10 minutter før skydetid. Næsten med det samme kommer der en lille buk ud og lidt efter en rå. Råen går og kigger sig tilbage mod noget bevoksning. Hun er urolig og skraber i jorden. Lidt efter træder bukken frem – det er ham den store. Jeg får riflen i anslag, og det føles som lang tid, før der byder sig en god skudmu-

lighed. Afstanden er 60 meter, og bukken forender med det samme. Jeg var helt oppe at ringe. Jeg sidder et stykke tid for at få pulsen ned igen. Det var en fantastisk oplevelse. Det er mit livs buk. Den er fantastisk flot og helt mørk. Rosenkransene er på størrelse med bunden af en ølflaske. Det vurderes, at bukken er hele syv-otte år gammel og faktisk på retur, hvilket gør det hele endnu bedre, fortæller Michael Riis Jensen, som er en meget erfaren riffeljæger med en del bukke på samvittigheden. Ud over bukkejagten går han meget op i hundearbejdet og har en kennel med tysk ruhår.

> **Buk nr. 9, 132,72 point – Møn leverer**

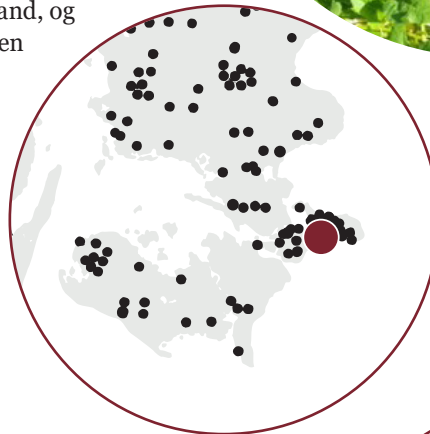
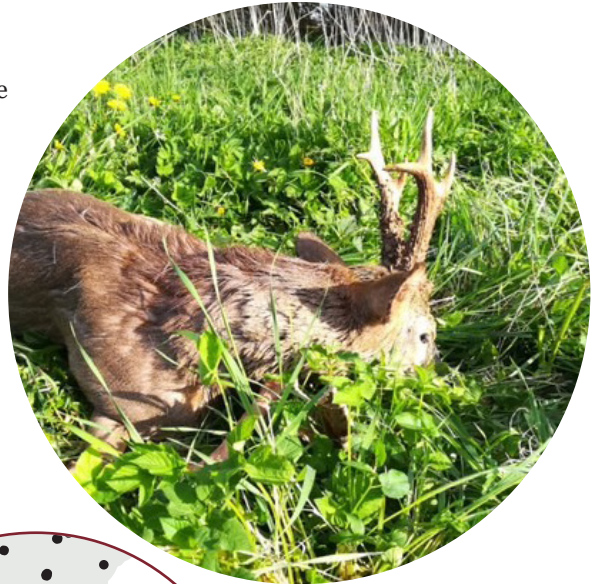
Møn er et af de steder i landet, hvor der er basis for nogle rigtig gode bukke. Faktisk så gode, at Anders Christiansen var i tvivl om, hvorvidt han overhovedet skulle nedlægge denne buk, som endte med at indtage niendepladsen på bukketoptien.

– Jeg havde været afsted på et andet revir om morgenen, hvor jeg havde haft mulighed for at nedlægge buk, men jeg går udelukkende efter store eller abnorme bukke, så jeg måtte afsted igen om aftenen. Jeg var på plads klokken 16, og der gik ikke så lang tid, før bukken viste sig inden for skudhold. Jeg kunne godt se, at det var en lovende buk, men jeg mente ikke helt, at han var stor nok, så jeg lod ham gå. Efter nogen tid kom han ud igen, og jeg var stadig meget i tvivl, så jeg skød ikke. Han forsvandt igen ind i en tykning. Et stykke tid efter viste han sig utroligt nok igen – denne gang sammen med et par råer. Her fik jeg mig selv overbevist om, at bukken var skudbar. Afstanden var 100 meter, og bukken døde i knaldet, fortæller Anders Christiansen.

Bukken viste sig siden at blive opmålt til en guldmedalje og er således Anders Christiansens største buk. Han har tidligere nedlagt både sølv- og bronzebukke på de mønske arealer.

Anders Christiansen har været sømand i mange år. Han fik jagttegn i 1980, men det var først, efter at han gik i land for nogle år siden, at han for alvor fik mulighed for at gøre noget ved riffeljagten. Han har selv jagten på flere hundrede tønder land, og han har desuden været på jagt i Polen nogle gange.

Han kan ikke få nok af at opholde sig ude i det fri – på jagt efter store naturoplevelser.

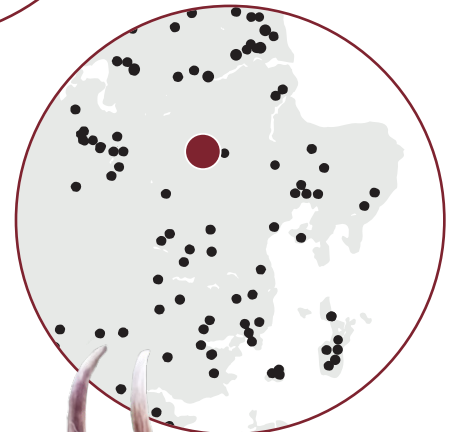
Buk nr. 10, 132,20 point – Når tiden står stille

Det var en særdeles nervepirrende morgen på gården ved Løvskaal i det midtjyske. Nogle gange kan tiden gå umådelig langsomt – ikke mindst når den store buk står lige foran en – og der stadig er tre minutter til solopgang.

– Året før havde jeg set denne her store buk på en lucernemark. Store bukke er ikke hverdagskost her på egnen, så jeg gik efter ham gennem hele bukkejagten, men så intet til ham. Jeg tænkte, at han nok var blevet skudt på et af naboarealerne. Sidst på sommeren ser jeg ham igen, men under efterårsjagten er han imidlertid forsvundet igen. Så bliver det den 16. maj. Jeg sidder klar i stigen et stykke tid før solopgang. Ud af øjenkrogen ser jeg noget bevæge sig bag en pilebusk. Jeg får kikkerten frem, og så træder bukken frem. Jeg kan se, at det er ham den store buk. Jeg kigger på uret. Der er tre minutter til solopgang. Bukken går lige så stille hen imod mig. Jeg kigger hele tiden på uret. Det virker, som om viseren ikke bevæger sig. Bukken har

heldigvis ikke så travlt og er ikke urolig, så da der er et minut til solopgang, tager jeg riflen i anslag og tæller langsomt til 60, hvorefter jeg trykker af. Bukken er på skudtidspunktet inde på 40 meter. Den gør et lille hop og ser ud til ikke at være ramt, men den lægger sig efter et kort stykke tid. Skuddet sidder, som det skal. Jeg brækker bukken og sætter mig igen op i stigen for at fordøje oplevelsen, fortæller Peter Hounisen.

Et par timer senere mødtes han med nogle naboer til bukkekaffe, og Peter kunne stolt fremvise bukken, som nu har fået en plads på toptilisten. Det var i øvrigt et tilfælde, at bukken overhovedet blev målt op. Bukken skulle hovedmonteres hos en konservator i Randers. Konservatoren mente, at det var en god ide lige at få bukken opmålt inden monteringen. Det viste sig at være fornuftigt.

God bukkejagt i generationer

Hvordan sikrer vi som jægere god bukkejagt i generationer? Med afsæt i DJ's forholdsvis nye strategi er det et meget nærliggende spørgsmål at stille sig selv forud for bukkejagten. Her kommer nogle mulige bud.

Tekst: Niels Søndergaard, Rasmus Ahlmann Nielsen og Carsten Riis Olesen

NATUR/VILDTFORVALTNING: Bæredygtig jagt handler om, at vi som jægere ikke høster mere, end bestandene kan tåle, og vi høster af et overskud. Et overskud som andre dødsårsager ville "høste", hvis ikke jagtudtaget var der. Med andre ord så høster vi af en fornybar ressource. Og det jagtlige udtag kompenserer for anden dødelighed. Endelig handler bæredygtig jagt også om, at vi sikrer en jagtudøvelse, der bidrager til en sund forvaltning – vi afskyder de rette individer.

For råvildtets vedkommende handler det om, at vi sikrer en afskydning, der medvirker til sunde bestande af

> råvildt. Og eftersom vi vil kunne høste samme antal dyr ved forskellige bestandstætheder og opnå de sundeste bestande ved bestandstætheder under den naturlige bæreevne, bør vi sikre en afskydning, hvor bestanden er under terrænets bæreevne. Her vil vi have mindst forekomst af mistrivsel forårsaget af parasitter, størst og bedst reproduktion samt mulighed for afskydning af de stærkeste trofæer.

Bæreevne og trivsel

Et områdes bæreevne er et udtryk for den mængde vildt og i dette tilfælde råvildt, der kan trives i et givent område. Størrelse på området bæreevne er betinget af en række faktorer: Hvor meget føde er tilgængeligt, og hvordan er kvaliteten, prædationstryk, dækningsmuligheder, rummelig ressource, klima og sygdomstryk.

Der er således mere end blot fødeudbud, der afgør niveauet for bæreevnen. For råvildtets vedkommende er den rummelige ressource, fysisk plads, i flere tilfælde den begrænsende faktor for bæreevnen for råvildtet og dermed dets trivsel. Endelig er bæreevnen ikke en statisk tilstand. Den forandres, f.eks. i takt med at skov- og landbrug ændrer driftsformer.

Afskydning af råvildt

Hvordan og hvor meget råvildt kan/bør der så skydes? Det er meget relevant at overveje. Særligt fordi der stadig er flere eksempler på lokal mistrivsel

hos råvildt og flere steder, hvor lokale bestande ikke kommer sig helt som forventet. Vi har som jægere et stort ansvar, når vi afskyder råvildt, da afskydningen har direkte indflydelse på råvildtets forvaltning. Ud over trafikdrab og rovdyrs prædation er jægerne de eneste, som afgør, hvilke dyr der skal høstes af bestandene.

Sæt mål

Det kan anbefales at sætte et afskydningsmål for, hvor meget og hvilket råvildt der skal afskydes. Dernæst bør der fastlægges en målsætning for området. Det anbefales her at tage en snak med nabojægere i området, så der sker en videnedveksling om udbyttet lokalt og eventuelt en koordinering af afskydningen.

Hvis der endnu ikke er fastlagt et afskydningsmål for området, er det en generel anbefaling at sikre en afskydning, der ligger tæt på en naturlig afgang af dyr i bestanden. Det betyder en afskydning af de svageste individer hos både de unge og de gamle dyr, da disse typisk vil være udsat for den største dødelighed i naturen. Dermed træder jægeren til i stedet for rovdyr og anden naturlig dødelighed.

For at opnå en ansvarsfuld forvaltning er det afgørende, at vi som jægere forstår, at den overordnede målsætning ved forvaltningen er at sikre sunde og robuste dyr; altså dyr, der er modstandsdygtige over for ændringer i eksterne påvirkninger af deres miljø. Alt andet vil

betyde, at vi ikke lever op til vores ansvar som aktive naturforvaltere.

Hvis forudsætningen derudover er, at råvildtbestanden hverken skal forøges eller reduceres, men bevares på det aktuelle niveau, anbefales følgende afskydningsmodel:

Der skydes én buk på det areal, hvor der i efteråret er skudt én rå og et til to lam (ligelig kønsfordeling), Skyd ”ung før gammel” samt ”svag før stærk”.

Hvor meget der kan nedlægges på et givent areal, afhænger af flere faktorer, f.eks. arealets størrelse og terrænets bæreevne.

Har man et mindre areal eller et terræn med lille bæreevne, kan en bæredygtig afskydning ikke være særlig stor. Det kan betyde, at der på arealer, hvor det kun kan forsvares at nedlægge ét rådyr om året, kommer til at gå fire år mellem hver buk.

Fra forskningsprojekter ved vi, at i områder, hvor bestanden er på et niveau omkring 60 % af den maksimale bæreevne (den jagtlige bæreevne), er der større reproduktion og større trofæer. Dermed er det forventeligt, at det er her, der er den største sundhed og robusthed over for påvirkninger i råvildtets miljø. Der er derfor god grund til at holde afskydningen på et niveau, hvor bestanden holdes under områdets bæreevne.

Hvor stor er bestanden?

En kvalificeret afskydning forudsætter et nogenlunde indtryk af, hvor stor bestanden er, så der kan fastlægges en målsætning for området og dermed et tal for afskydningen. En løbende overvågning af bestanden vil være nødvendig, da det kan være meget svært at afgøre, hvor stor bestanden i et område er. Der findes eksempler på, at selv meget kyndige personer tager fejl med en faktor tre – de vurderer bestanden til at være på en tredjedel af, hvad den rent faktisk er! Faren ved

fejlestimering kan være, at man enten skyder for meget eller for lidt. Det ligger dybt forankret i jægersjælen, at man ikke skal overhøste – slet ikke af hundyr – da der jo også skal være noget at jage næste år. En anden risiko er, at man overhøster, så ens nabo ikke gør det. Her kan det være en hjælp at stille sig selv spørgsmålet, om den afskydning, man har på sit eget areal, er rimelig, hvis ens nabo med 10 gange så stort areal skød 10 gange så meget.

En buk per 64 ha i landsgennemsnit

Fraregnes byer, veje og anlæg, er der ca. 3.780.000 ha landbrugs-, skov- og naturarealer i Danmark. Vi nedlægger ca. 90.000 stykker råvildt. Landsgennemsnittet er dermed et stk. råvildt per 32 ha. Ca. halvdelen af det råvildt, vi nedlægger, er bukke, så det giver ca. en buk per 64 ha i landsgennemsnit. Ud fra grove gennemsnitsbetragtninger nedlægges der en buk per 10-15 ha i de geografier med det højeste råvildtudbytte og en buk per 80-120 ha i de geografier med det laveste udbytte (Hovedstadsregionen er ikke medtaget).

Spørgsmålet er så, om det er et ideal at stræbe efter? Mange steder er de foregående års afskydning formentligt helt igennem bæredygtig, men når mere end 50 % af den årlige afskydning har været bukke, giver det en skævvridning i bestanden. En skævvridning som betyder, at bestanden stiger eksplosivt for derefter at have risiko for at bliver ramt af tæthedsafhængig dødelighed, "råvildtsyge".

Hvor meget kan du så skyde?

En bæredygtig afskydning af råvildt skal sikre en afgang fra bestanden, som fordeler sig ligeligt mellem kønnene og har hovedvægten på de helt unge dyr – primært lam. Hvor meget du så kan skyde på dit terræn, er herefter betinget af dit terræns stør-

relse og ikke mindst biotoper. Gode råvildtbiotoper giver tættere bestande. Og så skal afskydningen stå mål med terrænet størrelse. Tænk på udbyttet som værende per areal. Hvis du på fem ha skyder en buk årligt, betyder det så, du accepterer, at din nabo med 100 ha kan skyde 20 bukke årligt? Mindst en af disse jægere vil nogle nok kunne beskrive som grisk.

Målepunkter

Ved at se på afskydningen for et område over en årrække og sammenholde det med de målepunkter, der er beskrevet herunder, kan man danne sig et nogenlunde billede af det antal råvildt, som kan skydes i et givent område. Tal for tidligere afskydning i området kan ligeledes bidrage til et relativt billede af produktionen i bestanden.

Målepunkt 1:

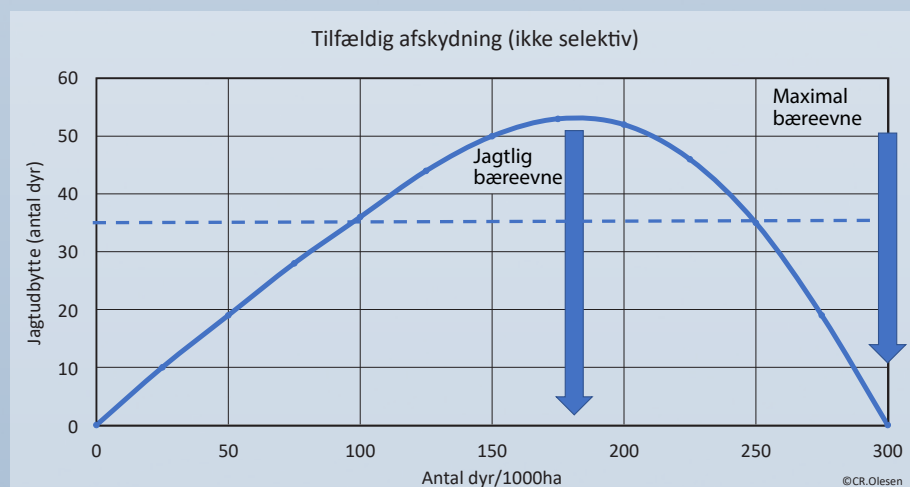
En sund og robust bestand

Svenske undersøgelser har vist, at man ved samme arealstørrelse, men med to forskellige bestandstætheder kan høste samme antal dyr. Årsagen

er blandt andet, at ved en lav bestands-tæthed under den jagtlige bæreevne øges produktionen af lam, og derfor kan der skydes mere. En høj bestands-tæthed (over den jagtlige bæreevne) reducerer produktionen af lam.

Målepunkt 2: Vildtudbyttet giver en rettesnor

Vildtudbyttestatistikken kan give en fornemmelse af, hvad et givent områdes afskydning har været over en lang periode og dermed en indikation af, hvorvidt bestanden tåler en afskydning. Set over en årrække har afskydningen på landsplan ikke været så høj, at det har forhindret råvildtet i at øges. Meget tyder dog på, at en del af bestandstilvæksten er generet af en afskydning, hvor jægerne har overhøstet handyr og underhøstet hundyr. I nogle områder er bestandene af råvildt formentligt over områdernes naturlige bæreevne, hvilket kan være en af årsagerne til mistrivsel lokalt af råvildt. I nogle områder er bestandene faldet eller helt kollapsede som følge af mistrivsel hos råvildt.

To arealer på 1.000 hektar havde en afskydning på 34 stykker råvildt ved en bestand på hhv. 100 og 255 dyr.

En typisk råvildtbestand vil kunne tåle, at der afskydes cirka en tredjedel af den bestand, der findes tidligt på efteråret.

> **Målepunkt 3:**

Skæv afskydning af bukke

Vi ved, at halvdelen af det samlede råvildtudbyttet er bukke. Da man må antage, at jægerne formentlig nedlægges lige mange bukke- og rålam i efteråret, er der en overvejende del af handyr i den samlede afskydning. Det bør give anledning til at overveje, om man har den rette afskydning.

I en given bestand af råvildt vil de bedst egnede overleve og dermed udgøre den naturlige bestandssammensætning. Dette bygger på Darwins velbegrundede teori; the survival of the fittest – kun den bedst egnede overlever! Det vil i reglen betyde en nogenlunde ligelig fordeling på køn, og at unge dyr og gamle dyr, som er de svage individer, er udsat for den største dødelighed. Derfor bør afskydningen som nævnt ske i denne kategori og ligeligt på køn.

Hvis man forudsætter, at vildtudbytte er en målestok for den naturlige produktion af råvildt, et givent område kan producere, ser man forskelle i vildtudbytte i forskellige geografier. De områder hvor der nedlægges mest råvildt, afskydes der fire-fem stykker råvildt per 100 ha, i andre egne er råvildtudbytte på 1½ rådyr per 100 ha.

Der er således store geografiske forskelle på tætheden af råvildtbestandene og dermed udbyttet. Forskellene i tætheden handler om naturgivne forhold typisk knyttet til jordbundshold og klima. Der er altså normalt forskel på bestandstætheden på magre jorder og de meget næringsrige jorder. Lige-

som et mildt klima giver bedre livsbetingelser end et mere barsk klima. Der skal ganske enkelt færre ressourcer til i et mildt klima.

Målepunkt 4:

Bæreevnen har betydning

Et områdes bæreevne sætter rammen for de stykker råvildt, der forefindes, og er derfor begrænsende for, hvor stort et udtag, antal stykker råvildt, vi kan høste af den fornybare ressource, som råvildtbestandene er.

De mange vintergrønne marker i kombination med milde vintre har betydet, at råvildtet har haft gode livsbetingelser.

Målepunkt 5:

Jagtlig efterstræbelse

Der er store forskelle i den jagtlige efterstræbelse, og det har betydning for, hvor meget råvildt der nedlægges. Igennem 1900'erne har den samlede jagtlige efterstræbelse ikke været højere, end at råvildtet vedvarende er gået frem, og overordnet set er bæreevnen endnu ikke nået i det vest- og nordjyske. Dog med lokale afvigelser. Der er stadig lokaliteter, hvor den jagtlige efterstræbelse er så høj, at lokale bestande er afhængige af indvandring.

Målepunkt 6:

Dyrenes vægt

Hvis man har mulighed for at følge dyrenes vægt, især lam, som man kender alderen på, er det en god indikator

for, hvordan bestandens tæthed er i forhold til områdets bæreevne. Hvis en stigende del af lammene ligger under en brækket vægt på 10 kg, er det et typisk udtryk for, at der er for mange dyr i forhold til områdets bæreevne, og at man bør nedsætte bestandstætheden (skyde flere). For eksempel gennemførte man på Kalø Gods på Djursland en reduktion i råvildtbestanden over en årrække. Hensigten var at få en mere naturlig balance mellem antal dyr og selvforyngelse i skoven. Den lave tæthed førte til, at dyrenes vægt steg markant.

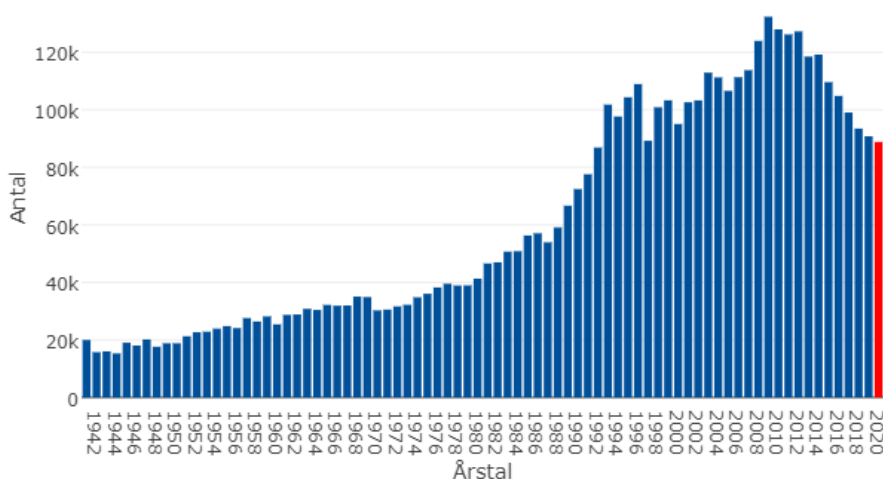
Undersøgelser dokumenterer, at en smalrås vægt har stor betydning for, hvornår og hvor mange lam hun kan blive drægtig med. Således skal en smalrå have en opbrækket vægt på 12 kg, for at den kan blive drægtig med ét lam, og en opbrækket vægt på 15-16 kg for at kunne blive drægtig med to lam, samt en opbrækket over 17 kg for at have en chance for at blive drægtig med tre lam.

Det er derfor en god ide at veje nedlagt råvildt og især lammene fra jagtsæson til jagtsæson for at få en indsigt i eventuel faldende vægt, og om der bør afskydes flere dyr.

I områder hvor råvildtbestanden er "kollapset", kan det give god mening at frede råer med en god kropstørrelse, så de kan indgå i den fremadrettede reproduktion.

nis@jaegerne.dk

Jagtudbytte Rådyr, Total

Kildehenvisning: DCE vildtudbyttestatistik

Ved mistrivsel

Opleves mistrivsel i en råvildtbestand, kan følgende afskydning anbefales:

- Læg fokus på afskydningen af råer og mindre dyr.
- Afskyd bestanden kraftigt, så den med sikkerhed er et godt stykke under områdets maksimale bæreevne.
- Stop eventuel fodring med majs, hvede, valset eller formalet korn!

Herover ses tre bukke. En etårsbuk, en yngre, men flerårig buk og til sidst en gammel buk. Når billederne sættes op som her, bliver forskellene og kendetegnene meget tydelige. Når bukkene vurderes ude i terrænet, kan man ved at sammenholde disse kendetegn med bukkens adfærd få en ret god indikation af, hvilken "aldersklasse" bukken er i, og derved kan man nemmere kvalificere sin afskydning.

Aldersbedømmelse af råvildt

Tekst: Niels Søndergaard og Rasmus Ahlmann Nielsen

Foto: Niels Søndergaard og Peter Staunbjerg

NATUR/VILDTFORVALTNING: Det er godt jægerhåndværk, når den afskydning, der foretages, er velovervejnet og målrettet i forhold til køn og alder.

Levende dyr

Når det kommer til en vurdering af bukkens alder, kan man godt blive udfordret, hvis bukken er ældre end en årsbuk. At fastsætte en eksakt alder vil blive et gæt, men i forvaltningsmæssig henseende er det egentlig heller ikke så væsentligt, om bukken er tre eller fire år. Her er det godt nok, hvis man kan opdele og vurdere bukkene i "aldersklasser".

Nedlagte dyr

Hos råvildt er det muligt med sikkerhed at skelne unge dyr helt op til etårsalderen og ældre dyr ved at kigge på deres tandskifte. Herefter beror det på en vurdering af tandsliddets omfang, hvilket vil være meget individuelt og betinget af arv og miljø – fødens beskaffenhed på den pågældende lokalitet, især indhold af sand i den tilgængelige føde.

Lammene fødes med mælketænder, og allerede efter et år er alle de blivende tænder vokset frem.

Råvildt har ligesom andre hjortearter ikke fortænder i overkæben og har i alt 32 tænder, når dyret er fuldt udvokset.

Hos ungdyr er den tredje kindtand på mælketandstadiet tredelt, mens

den hos dyr over et år er todelt – den blivende tand.

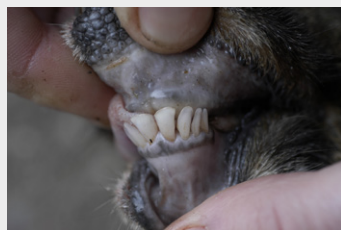
Smaldyr og unge bukke i alderen et til to år kan med nogen sikkerhed aldersbedømmes på tændernes udseende. Hos unge dyr er emaljen på tænderne forholdsvis lys, hvid eller lysebrun, mens den hos ældre dyr er markant mørkere. Når dyrene bliver ældre, er det særdeles vanskeligt med sikkerhed at bedømme deres alder.

Råvildtets tænder er ofte nedslidte allerede ved syv-otteårsalderen, fordi tandvæksten er ringe.

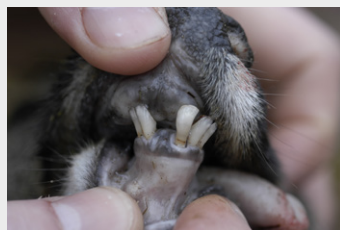
Det er ikke ualmindeligt, at de etårsbukke, som skydes i bukkejagten, stadig har deres mælketænder. nis@jaegerne.dk og ran@jaegerne.dk

Lammets mælketænder skiller sig tydeligt ud på begge sider af de blivende fortænder i forkæben.

Fortænderne har nogenlunde samme størrelse, og det er tydeligt, at det er blivende tænder og derfor et voksent dyr.

Det er ikke ualmindeligt, at råvildt taber nogle af fortænderne i en alder af to til tre år, fordi tænderne tilsyneladende slet ikke er tilpasset den grove føde, som kviste og skud er.

Her ses de todelte kindtænder hos det voksne dyr.

Trofæ- opmåling

Opmåling af trofæer er for mange jægere en stor del af glæden ved jagten. Læs her, hvordan grundreglerne er for opmålingen, som nu varetages af freelanceopmålere i et samarbejde mellem Nordisk Safari Klub og Danmarks Jægerforbund.

Tekst: Niels Søndergaard
Foto: Birgit Nordby

> **ØVRIGT:** Danmarks Jægerforbund har via sit medlemskab af det internationale jagtråd (Conseil International de la Chasse – CIC) altid målt efter CIC's regler, så uanset hvor i verden et trofæ nedlægges, er det muligt at sammenligne de nedlagte trofæer.

Nordisk Safari Klub (NSK) og jægerforbundet har indgået en samarbejdsaftale om trofæopmåling. Trofæopmålingerne udføres af freelancere godkendt af NSK og jægerforbundet, som løbende underkastes kvalitetskontrol, så der sker en ensartet trofæopmåling og erfaringsudveksling. På den måde opnår man, at opmålingerne sker ud fra samme præmisser og forudsætninger i hele landet og fortsat efter CIC's regler. Formålet med samarbejdet er at sikre et opmålingskoncept, der skal varetage lokale, ensartede opmålinger, samt sørge for at skabe interesse for

opmåling og samarbejde i dygtiggørelse inden for trofæopmåling.

Opmålingsarrangementer koordineres og planlægges samlet, og datoer vil blive offentliggjort i god tid i medlemsbladet.

Hvornår kan et trofæ opmåles?

Alle trofæer skal være nedlagt mindst en måned før opmålingstidspunktet. Det skal endvidere bemærkes, at trofæer af de arter, hvor vægten indgår i opmålingen, ikke må være hoved-/skuldermonteret, pålimet pladen eller med pålimede fremmedlegemer i kraniet.

Diplom

Alle danske arter, der opmåles, får et Danmarks Jægerforbund-diplom med logo på. Opnår trofæet medalje, er der på medaljens ene side logo og på den

anden side angivelse af resultatet af opmålingen.

Pris

Prisen per opmåling er 250 kr. for ikke-medlemmer og 200 for medlemmer. Prisen dækker de variable omkostninger. De faste omkostninger dækkes af DJ og NSK.

Lokal trofæopmåling

Jagtforeninger, der ønsker lokal trofæopmåling, kan kontakte en af de trofæopmålere, som Danmarks Jægerforbund samarbejder med. I dialog med trofæopmålaren kan der arrangeres et trofæopmålingsarrangement lokalt i jagtforeningen.

Det er kun trofæer opmålt af DJ/NSK-trofæopmålere, som kan komme på bukketoptien i Jæger her i maj. nis@jaegerne.dk